

א) ב"ק סט. כחטות עז. פסחדין לא: גיטין לח. עה. [בשבת לח: כחטות כד: ג]
ב) ג'ל אהרן, א) רש"י, ד) נכסות מתה, א) געלן קעגן, א) וכתובות פו. ערין כב, א) ג'ל דרעה, א) ג'ל א) ג'ל מ"ז וע"י רש"י, א) ש"ך לנ"ב.

הנהגות הב"ח

א) רשב"ם ד"ה ורח"ה ובי' של רח"ה כל זמן כ"ל וישיב וזמנך: א) ד"ה בר מתן ובי' וימשיע קבלנות: א) ד"ה פריעת ובי' מ"ג לאו כ"ל ואת ד' נמחק: א) ד"ה רב הונא בי' דביון דמיב עורה ובי' וכל הני דביון היינו מקרקעי ובי' דביון היה כיון דלכא: א) ד"ה ואל ואם ובי' דבי' כשטרא וקשא: א) בא"ד למאן דפריך ארעא ובי' וברפ"י בקונטרס דאי לאו דלחפסין לרבי לער לא היה מקל ליה בערבות הכא מיהא כ"ל:

מוסף רש"י

לא יפרע מן הערב. תחלה עד שיעבר את היום לרין וימשיעו בי' ואם אין לו מה לשלם או יפרע מן הערב (דערשע טעג). לא יתבע ערב תחלה. עד שיעבר מן היום ולא יחל לו מה לפרע (בבבבות סח). פריעת בעל חוב מצוה. מזה ענין לפרע חוב ולאמת דביון, דמכין כן דק, שיהא כן עין דק ולא עין דק (כתובות פו. ע"פ ב"ק סח). ויתמי לאו בני מעבר מצוה נינהו. דקטנים כן, אלא יתמינן עד שיעברו (שכ"י א). אימר צדרי אתפסיה. איהם נתן לבעל חובו מעות או כסף וחסד נתשכן בשעת מיתה ולא הספיק לישלם את הסגר מידו (שם).

מוסף תוספות

א. עין צבאלשום ולחורה משמע 'מחור' דלא סהלאשום.

רצן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללוה. אחד ערב ואחד קבלן לא יפרע אלא מן הלוה: **במשנתנו.** ולא צבדייתא: **חזן מערב.** משנה זו אלא יפרע ע"ש נכסים ללוה כרבנן: **ולידן.** במי שאלחו במסכת

בסנהדרין צ"פ זה בורר [לג]. שני משניות

של רח"ה א) זו כל זמן שמציא רח"ה כו' בראשונה הלכה כמותו באתרונה אין הלכה כמותו: **כולן לשון ערבות** אן. דהא לשון הלואה קאמר הלווהו הוא יהיה לוה ואני פורע אם לא יפרע לך: **מן לו.** מסור הממון בידי ואני אפרענו לך אין כאן לשון הלואה אלא שלחומיה דהאי דקאמר תן לו עבד מלוה: **לשון ערבות ערבות.** לא שאל קאמר הלווה ולי"ש קאמר תן לו: **ורב חסדא אמר כולן לשון קבלנות** אן. ואפי' תן לו ואני ערב אפי' הלווהו ואני פורע הלווהו ואני חייב הלווהו ואני נותן לך: **בר מהלווה ואני ערב** דכיון דנקט לשון הלואה ולשון ערבות אז מציא מכלל קבלנות: **ורבא אמר כולן לשון ערבות** אן. אפילו הלווה ואני קבלן תן לו ואני פורע תן לו ואני חייב דמשמע אני אפרע בשבילו אם לא יפרע הוא: **בר מתן לו ואני נותן** לך. וכ"ש תן לו ואני קבלן. וקיימא לן כרבא דהוא בתרא. ודוקא תן לו ואני נותן דשניהם לשון מתנה א) משמע קבלנות שאלחו לשון שליחו למסור לוה קבל עליו לפרעו דמשמע כאילו קבל הוא עצמו מיד המלוה. בערבות לא יפרע מן הערב תחלה אלא מן הלוה ונקבלנות מציא שיראל יפרע כרבנן דמתמינן אכל אם נשא ונתן ביד אין למלוה על הלוה כלום: **אינון ערצין ציה.** כדכתיב (משל כג) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך וכתיב (דברים כ) יוציא אליך העבטו החוזה: **וקיימא לן לא יסבע מן**

הערב תחלה. אין נכון להטריח את הערב חנם דלמא מפלי ליה לזה והוא הדין לנכסי דאינא למה מולד נכנסיו להודיר בהן את המלוה חנם שמה יסלקנו לוה במשעו ולא יטערך לירד נכנסיו: **הוא ערעא דימינא.** אציהם לוה בחייו וזה נעשה ערב למלוה בשבילו ולאחר מותו משל יתומים שלא הספיק לתבועם ועתה חוזר עליהם ותבועם: **פריעם בע"ח מלוה.** הערב עתה נעשה בע"ח ומלוה על פה הוא ומלוה לפרעו ואם יתומים פחותים מ"ג א) דלאו בני מעבד מלוה נינהו וכי גדלי לישמעי דינא צהדייהו כדאמר בחזקת הבתים (געל לג). גבי עובדא א) דרצה בר שרשום: **רב הונא צריה דרב יהושע אמר.** לעולם יתמי בני מיעבד מלוה נינהו כדאמר בערכין פסקו שום היתומים (דף כג). יתמי דאכלי דלאו ידיהו ליזלו בתר שיעקיייהו אלא היינו טעמא דלא גובה ערב מיתמי עד דגדלי ידעו לטעון ולחזור אחר דינס דאיכא למימר אימור לררי אתפסיה אציהם למלוה בחייו לפטור את הערב והלכך א) על מלוה על פה איכא למיחש דלמא פריעה אבוהון בחייו ואע"ג

דקיי"ל לקמן בפירקין [קפ]. מלוה על פה גובה מן היורשין הני מילי כגון דשמתייה ומית בשמתייה אי נמי כשחייב מודה. ופסקין לקמן [ע"ג] הלכתא כרב הונא צריה דרב יהושע דאמר דלא חיישין למימר יתמי לאו בני מיעבד מלוה נינהו אלא בכל חוב שאלו יודעין שלא פרעו אציהן בחייו או שאין אנו יודעין אלא שאמר אציהן מנו נותנין דפסקין בערכין [גכ:] ואין ממתנין עד דגדלי כדשאלו מתם דהלכתא כרב הונא צריה דרב יהושע [ע"ג]. ורבא נמי דפסק בערכין (שם): הלכתא דאין מוקיין לנכסי יתומים אלא אם כן רביה אוכלת בהן ואם אמר מנו נותנין נראה צעני דלא פליג אדרב הונא א) כיון דחייב מודה כמאן דאמר מנו דמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רב הונא איירי בחייב מודה אף על גב דלא אמר מנו ורבא איירי באומר מנו אף על גב דאין חייב מודה וכל הני גבייתן מנוקרקעי דיתמי. ונראה צעני דבזמן הזה דליכא מוקרקעי כל כך אע"ג דקיי"ל [כמוכות כג]. מטלטלי דיתמי לא משמעדי לבע"ח בזמן הזה דינס לגבות ממטלטלי ודבדק להון אבוהון כמו שחקנו הגאונים כמותבא אשא דפסקין הלכתא מנוקרקעי ולא ממטלטלי ואפילו הכי נהגו לגבות ממטלטלי ומציא אני רח"ה מההוא דכתובות (דף סו). דארנקי דמחוחא דאשה גובה כמותבא מהם משום דאסמכתיייה עלייהו והוא הדין לבעל חוב דגבי מטלטלי דיתמי היכא ידיעו לנו שאציהן היה חייב לוה וכן הלכה למעשה דהא אמרינן לקמן [קפ]. מלוה על פה גובה מן היתומים כדי שלא תנעול דלת בפני לויין ואי ממטלטלי דשדק להון אבוהון לא גובה אין לך נעילת דלת גדול מזה דהא לא שכימא לן מוקרקעי:

כלום אבל אי היה בשטר היו מחריבין לפרוע: ורב הונא בריה דרב יהושע. אמר להכי לא פרעי יתמי כלום לערב דאימור אביהן קמי דמת שטא אתפסיה צדרי למלוה כשיעור

גמ פשוט פרק עשירי בבא בתרא

קער.

מקבמי דרדועיניהו י"תימי ב'. מיהר לפרוע ולא הודיעם אם ירצו לפרוע לו כלום שאם היה מודיעם שמה היו פורעין א) מיהו אם לא היו רוצים לפרוע נפרע מן הערב דהיינו אין לו נכסים ללוה דודאי אם אין לו נכסים א) (שאין) יכול הערב לדחותו עד אחר שיסכיר עצמו ויקנה נכסים מה לי אם ידחה אותו עד שיעדלו היתומים מה לי אם ידחה אותו עד שיסכיר עצמו: **ואם** **בהב** **בו** התקבצתי. שכתב בעל חוב כן גובה בשלמא לרב הונא משכחת לה כשחייב מודה דליכא למיחש ללררי אלא לרב פפא היכי משכחת לה וא"ת אי כשחייב מודה אפי' לא כתב התקבצתי ויש לדחות דכי לא כתב התקבצתי להכי לא גבי מימומים דחיישי' שמה לא גבה המלוה ממנו ומשני שאני התם דלהכי כתב ליה התקבצתי דליהוי כחיה אלסם וליהוי כמלוה בשטר וכן גרס רבנו חננאל משכחת לה כשחייב מודה ומפרש כדפרישית דאלים משום דהוי א) בשטרא וקשא לן דבערכין פ' שום היתומים (דף כג: ושם) מוכח דאריי רב ורב פפא כמלוה בשטר דפריך התם שום היתומים ל' יום בשלמא לרב הונא מוקי לה כשחייב מודה אלא לרב פפא כמאי מוקי לה אמר לך רב פפא איבעית אמינא כמותבא דלא משום חינה אכל כבעל חוב בשטר אלא מאי מוקי לה אלא מיירי ודאי אפילו בשטר ועוד קשא כיון דמוקי מילמיה כמלוה על פה א"כ אפילו בני מיעבד מלוה נינהו נמי אין לגבות מהו דטוענין ליוש שפרע שאכז היה נאמן לומר פרעתי ואפילו גדולים נינהו פטורין מהאי טעמא ועוד מאי משני דלהכי כתב ליה התקבצתי דהוי כמלוה בשטר מה י' לו לכתמיח המלוה להועיל לערב לגבות מיתמי שאכז היה נאמן לא כתב כלום והיה נראה לפרש דאם כתב

כו התקבצתי גובה היינו אם כתב בשטר התקבצתי מן הערב שכן כתב הלוה גם לערב כמון השטר ליפות כמו לדוחקו ולפטרו לשלם חובו מלוה אף אם לא יבצענו המלוה עדיון גובה בשלמא לרב הונא צריה דרב יהושע ניחא דליהוי חייש ללררי והכא ליכא למיחש ללררי דכיון שכתב גם לערב התקבצתי ועשאו כמלוה לתבעו מעצמו אין רגיל להתפסין לררי למלוה אכל ברישא אינו גובה משום דחייש ללררי דלמא אתפסיה למלוה ואע"פ שיש ערב וזה אין לחוש בכתב לו התקבצתי דלמא אתפסיה לררי לערב שאין רגילות להתפסין ליה לררי כדאמרינן לקמן דבעובד כוכבים ליכא למיחש ללררי אלמא אין מתפסין לערב דאם כן ניחוש שמה התפסין לערב ואפילו למאן דפריך אדרבה כו' א) אי לאו דאתפסין לררי לערב לא היה מקבל לערב כדפי' בקונטרס הכא מיהא לא מתפסין לא למלוה ולא לערב אלא לרב פפא קשא הא לאו בני מיעבד מלוה נינהו שאני התם דלהכי כתב לו התקבצתי שיהא לו כח לגבות מן היתומים ושעבד

הלכתא כרב הונא צריה דרב יהושע דאמר דלא חיישין למימר יתמי לאו בני מיעבד מלוה נינהו אלא בכל חוב שאלו יודעין שלא פרעו אציהן בחייו או שאין אנו יודעין אלא שאמר אציהן מנו נותנין דפסקין בערכין [גכ:] ואין ממתנין עד דגדלי כדשאלו מתם דהלכתא כרב הונא צריה דרב יהושע [ע"ג]. ורבא נמי דפסק בערכין (שם): הלכתא דאין מוקיין לנכסי יתומים אלא אם כן רביה אוכלת בהן ואם אמר מנו נותנין נראה צעני דלא פליג אדרב הונא א) כיון דחייב מודה כמאן דאמר מנו דמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רב הונא איירי בחייב מודה אף על גב דלא אמר מנו ורבא איירי באומר מנו אף על גב דאין חייב מודה וכל הני גבייתן מנוקרקעי דיתמי. ונראה צעני דבזמן הזה דליכא מוקרקעי כל כך אע"ג דקיי"ל [כמוכות כג]. מטלטלי דיתמי לא משמעדי לבע"ח בזמן הזה דינס לגבות ממטלטלי ודבדק להון אבוהון כמו שחקנו הגאונים כמותבא אשא דפסקין הלכתא מנוקרקעי ולא ממטלטלי ואפילו הכי נהגו לגבות ממטלטלי ומציא אני רח"ה מההוא דכתובות (דף סו). דארנקי דמחוחא דאשה גובה כמותבא מהם משום דאסמכתיייה עלייהו והוא הדין לבעל חוב דגבי מטלטלי דיתמי היכא ידיעו לנו שאציהן היה חייב לוה וכן הלכה למעשה דהא אמרינן לקמן [קפ]. מלוה על פה גובה מן היתומים כדי שלא תנעול דלת בפני לויין ואי ממטלטלי דשדק להון אבוהון לא גובה אין לך נעילת דלת גדול מזה דהא לא שכימא לן מוקרקעי:

מאי כלום אבל אי היה בשטר היו מחריבין לפרוע: ורב הונא בריה דרב יהושע. אמר להכי לא פרעי יתמי כלום לערב דאימור אביהן קמי דמת שטא אתפסיה צדרי למלוה כשיעור

קלב א מיי פסיה מהל' מלוה ולוה ח' ה וע"י כהשנות ובמית מתם פשט דר טושיע' ח"מ מ' קטט פס"ף ח' י: קלב ב ג מיי ש' פס"ו הל' ג סתם שם טושיע' ח"מ שם פס"ף י': קלב ד ד מיי ש' הל' ו ועיין כהשנות ובמית סתם שם טושיע' ח"מ מ' קל פס"ף ו:

רבינו גרשום

חזין מערב. הא דקאמר בבבבתי רבין כן רבין לא יפרע מן הערב: צידן. בבסי' גיטין מעשה צידין באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתבטי אצטליתי ואבדו אצטליתי ואני גט: רשב"ג אמר נותן דמיה ודחי הוא [גט] ולית הלכתא כותיה: ודאית אחרונה. בבסי' כנהדרין אמר רשב"ג מה יעשה וזו שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים ולא היה יודע שיש לו ראיא והביא לו ראיא כ"י: כולן לשון ערבות הן. כיון שאמר לו בשלשן הלואה: כולן לשון קבלנות הן. כיון שאמר לו בשלשן נתינה דנתינה היינו קבלנות כדאמר' לעיל תנה אותו על ידי דהיינו קבלנות: איבעיא להו הלווה ואני קבלן. וכן כי אמר ליה תן לו ואני ערב מאי מי אולין בתר תן לו ואני ערב קבלנות או בתר ואני ערב דהיינו ערבות: אמר רב יצחק. תפוס לשון אחרון לחיבא אמר ליה לבסוף ואני ערב היינו לשון ערבות וליחבא דאמר לבסוף ואני קבלן היינו לשון קבלנות א"צ דאמר מעיקרא הלווה: בר מתן לו. דהיינו תנה אותו על ידי ואני אשיבנו אליך היינו קבלנות גמורה: ולא היא לא מפרט לוה מיתיה דמלוה עד שישא מיד המלוה ליתן ללוה דרשעתא לא קיבל הלוה מיד מלוה כלום להכי אין לו עליו כלום אלא אם כן קיבלו אפי' יש נכסים ללוה: מאן היה לסלקיה ההוא דיינא אלא רב תנן בר אבא. דקסבר בבבבסי דברנש אינון ערביין ליה ולא היה לו ליפרע מן הנכסים דהיינו הערב עד שיעבר מן הלוה תחלה דשמת אילו תובע היה היה פורעו ממקום אחר: ההוא ערבא דיתמי. שיהי א' ערב של אביהן כמלוה שעל פה ומת האב והיה הערב ליתומין פורע החוב למלוה מנכסיו של עצמו מקמי דלדועיניהו ליתמי והיה רוצה הערב לגבות מן היתומין מה שפרע למלוה: רב פפא אמר פריעת בעל חוב. למלוה במלוה כבעל פה ואין בה קנין לא חיוב הוא לפורעו כיון דאין לו שטר ולא עתוי וקנין אלא מצוה היא שיפרע לו הודאת מלוה על פה ואילו היה הלוה קיים ולא היה רוצה לקיים מצוה זו היו בית דין חובטין אותו עד שיאמר רוצה אני ויפרע והשאר שמת ובכיו יתומין קטנים הן יתמי לאו בני מיעבד מלוה נינהו עד דגדלי והלכך לית עלייהו לפרוע לא למלוה ולא לערב כלום ולא פריעי ליה להאי ערב

